

Recenzii cărți

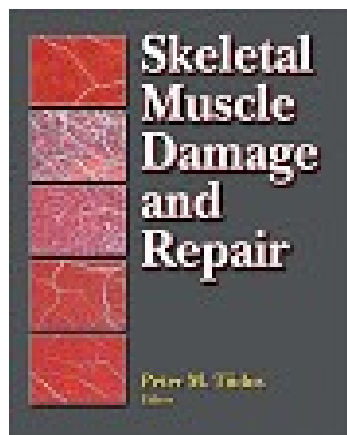
Skeletal muscle damage and repair

(Leziunile mușchiului scheletic și vindecarea lor)

Editor: Peter M. Tiidus

Editura: Human Kinetics, Champaign, Illinois, 2008

352 pagini; Preț: \$75.00 USD

Editorul acestei cărți – specială prin subiectul pe care-l tratează – Peter M. Tiidus, fost înotător de performanță și antrenor de înot, este profesor în cadrul Departamentului de Kineziologie și Educație Fizică al Universității Wilfrid Laurier din Waterloo (Ontario, Canada). O universitate mai puțin cunoscută dar, așa cum bine știm, ceea ce contează în cazul unei cărți de acest gen, este personalitatea editorului și capacitatea lui de a mobiliza pentru proiectul său colaboratori cât mai valoroși. Ceea ce prof. Tiidus chiar reușește, de vreme ce, printre cei care semnează capitole în cartea sa, se află nume foarte grele ale domeniului, cum ar fi Mark A. Tarnopolsky, Priscilla M. Clarkson sau Allan H. Goldfarb.

Un punct forte al cărții despre care vorbim îl reprezintă obiectivul pe care înțelegem că și l-a propus editorul: acela de a realiza o combinație originală între informațiile care își au sorginea în cercetarea de specialitate și, respectiv, datele de natură aplicativă, adică de utilitate directă în practică. Lucru care îi facilitează cititorului - fie el student sau începător, ori specialist cu ceva experiență - înțelegerea interrelațiilor ce trebuie să existe între bazele fiziologice și tratamentul de aplicat pacientului, atunci când acesta acuză o leziune musculară indirectă sau directă (traumatică).

Propunându-și un obiectiv atât de generos, nu este de mirare că textul cărții abordează un spectru foarte larg de teme; de la cunoștințele fiziologice de bază, la metodele științifice de investigare a suferințelor musculare din sport, de la noutățile privind mecanismele de producere, la metodele de favorizare și facilitare a recuperării, sau de la elementele de care trebuie să ținem seama în cazul unor grupuri specifice de subiecți (bătrâni, diabetici, suferinzi de distrofie musculară), la particularitățile ce țin de sex (inclusiv de fazele ciclului menstrual), vârstă, istoric sau chiar de disciplina practică, în cazul sportivilor de performanță. O mențiune specială merită și analiza critică a eficacității diverselor mijloace terapeutice, utilizate în

această patologie, fie că este vorba de masaj, de ultrasunete sau alte proceduri electroterapice, de terapia „punctelor trigger”, de intervențiile nutraceutice sau de tratamentul cu oxigen hiperbar.

Deși numărul de 352 de pagini ale cărții poate fi considerat unul mai curând rezonabil, spectrul larg de teme de care aminteam mai sus conduce la o fragmentare relativ mare a textului, de unde și cele nu mai puțin de 21 capitole, grupate în trei părți. **Prima parte** este intitulată *Fiziologia leziunilor musculare și a procesului de reparație tisulară* și conține un număr de 7 capitole. Cel dintâi dintre ele (Fiziologia și mecanismele leziunilor mușchiului scheletic) tratează aspecte fundamentale, descriind atât relația dintre tipul de fibre și leziunile musculare, cât și mecanismele și natura suferințelor acestui țesut, generate de efortul fizic sau apărute în contextul unei activități sportive. În Cap. 2 sunt prezentate modelele experimentale umane și animale ale leziunilor musculare, în timp ce Cap. 3 este dedicat manifestărilor histochemice, chimice și funcționale ale acestei patologii. Urmează capitolele 4, 5 și 6 - respectiv „Neutrofilele și macrofagele în leziunile musculare”, „Miopatia de efort (adică febra musculară) și „Efectul repetării secvențelor de efort excentric” și „Celulele satelite în reparația musculară” - ale căror titluri vorbesc prin ele însele și, în sfârșit, Cap. 7 (Tendințe ce se manifestă în cercetarea la nivel molecular a leziunilor musculare), la al cărui conținut au acces doar cei suficient de bine familiarizați cu domeniul genetiicii.

Partea a II-a (*Leziunile musculare și reparația tisulară în situații specifice*) debutează cu prezentarea modificărilor pe care înaintarea în vârstă le generează în planul structurii mușchilor scheletici și a felului cum respectivele modificări influențează patologia de efort a acestui țesut. Pentru ca, în următoarele trei capitole, să ne fie prezentate aspecte specifice, care țin fie de unele afecțiuni - cum ar fi distrofia musculară Duchenne (Cap. 9) și diabetul zaharat (Cap. 11) - fie de influențele constelației hormonale specifice femeilor (Cap. 10). De altfel, tema aceasta, a influenței estrogenilor asupra fiziologiei și patologiei musculaturii scheletice, este una pe cât de „fierbinte”, pe atât de interesantă, după cum o arată și titlurile celor patru secțiuni ale capitolului la care ne referim: „Efectele estrogenilor asupra țesuturilor”, „Efectele estrogenilor asupra leziunilor musculaturii scheletice”, „Reducerea răspunsului inflamator în post-efort” și „Posibilele influențe ale estrogenilor asupra procesului de reparație a musculaturii scheletice”. Mai mult, deși la prima vedere asemenea chestiuni par a avea predominant o relevanță teoretică, în fapt lucrurile nu stau deloc așa, de ele trebuind a se ține cont chiar în practică, în situații concrete, și asta atât în problema prevenirii, cât și în cea a tratării și recuperării accidentelor musculare la femeile sportive. Subiectele Cap. 12 (Leziunile produse la locul de muncă și alte leziuni musculare de suprasolicitare) și 13 (Funcția musculară în cursul mersului), par ceva mai îndepărtate de domeniul efortului fizic sportiv, dar în Cap. 14 (Leziunile musculare de suprasolicitare la sportivi)

și 15 (Variabilitatea interindividuală și leziunile de suprasolicitare) se revine la sport, prin prezentarea tuturor aspectelor ce se cunosc astăzi, despre acest tip de suferințe, din ce în ce mai frecvente și mai redutabile, în condițiile creșterii volumului de antrenament, până la nivele altădată de neimaginat.

După această excursie prelungită și aprofundată în descrierea și mai ales explicarea patologiei musculare ce are legătură cu activitatea fizică sportivă, urmează **Partea a III - a**, dedicată *Tratamentelor și intervențiilor recomandate în suferințele musculare*. Iar cum la nivelul anului 2008, anul apariției cărții, cantitatea de cunoștințe relevante nu era deloc mică, fiecărui factor terapeutic i s-a alocat câte un capitol. Așa se face că parcurgând Cap. 16, ne vom lămuri integral asupra indicațiilor și eficienței masajului în patologia traumatică a mușchiului scheletic, acest deziderat fiind asigurat și în cazul capitolelor 17 (Ultrasunele), 18 (Terapia fizicală și intervențiile conexe), 19 (Suplimentarea cu antioxidanți), 20 (Terapiile punctelor trigger miofasciale) și 21 (Oxigenul hiperbar și substanțele medicamentoase).

În încheiere, nu avem decât să ne exprimăm speranța că aspectele reținute în prezenta recenzie - fatalmente supuse restricției legate de spațiul tipografic disponibil - se vor constitui în argumente suficient de puternice, încât să-i facă pe cei cărora li se adresează să plaseze lectura acestei cărți printre prioritățile lor; fie ei medici sportivi sau kinesiologi, cercetători sau fizioterapeuți, antrenori sau maseuri.

Gheorghe Dumitru

Recenzii de cărți dedicate învățământului superior și cercetării științifice în România

În ultimii ani numeroși universitari și oameni de știință sunt preocupați de situația precară a învățământului și științei în România. Pe această temă reviste de prestigiu publică articole, se țin conferințe și workshop-uri, se iau interviuri unor specialiști renumiți. Deoarece această problemă este de mare actualitate pentru toate domeniile vieții academice, considerăm justificat să recenzăm aceste volume de certă valoare. Profesorul Petre Frangopol este una dintre personalitățile care militează consecvent pentru reforme radicale în gestionarea cercetării științifice universitare, oferind și soluții eficiente imediate sau de perspectivă. Domnia sa a fost profesor la Facultatea de Fizică a Universității A. I. Cuza din Iași și este consilier la Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS). Dintre cărțile precedente elaborate de Profesorul Frangopol menționăm primele două volume din seria "Mediocritate și excelență", apărute în 2002 și respectiv în 2005, în prezent epuizate.

Mediocritate și excelență. O radiografie a științei și învățământului din România

Petre T. Frangopol

Vol. 3, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008
367 pagini

Volumul 3 din această serie cuprinde articolele publicate între ianuarie 2006 și mai 2007 în suplimentul săptămânal Aldine al ziarului România Liberă și în alte publicații românești. În prima parte a cărții se comentează sub variate aspecte situația învățământului superior și a cercetării din România. Se analizează critic legea învățământului superior, privită și prin prisma opiniilor și sugestiilor unor universitari competenți. Promovarea meritocrației, după exemplul Statelor Unite, Japoniei și Franței, dar și a unor inițiative românești (de pildă crearea Fundației Școlii Normale Superioare în România) ar contribui la depășirea provincializării și a mediocrității. Pentru a ameliora situația îngrijorătoare actuală, cartea punctează câteva elemente de bază ale impactului actual și ale măsurilor de întreprins cât mai curând:

- rolul sufocant al birocrăției;
- imobilismul Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică;
- nevoia unui sistem transparent de evaluare a performanțelor științifice, apelând la indicatori scientometrici;
- deschiderea sistemului românesc pentru cercetători străini;
- imperioasa necesitate de a continua reformele inițiate de către M. Miclea, care presupunea promovarea valorii, performanței și excelenței;
- alocarea unor fonduri crescute din PIB pentru cercetare.

În celelalte șase părți ale volumului autorul tratează diverse teme: chimia românească (istoric și prezent), poli de excelență științifică din România (între care Gh. Benga), scientometria (cu un laudatio pentru T. Braun), file din istoria Institutului de Fizică Atomică, amintiri ieșene.

În încheiere menționăm că acest volum a fost lansat și la Cluj în prezența autorului în 17.11.2008, eveniment prea puțin mediatizat. Prin informațiile oferite, cartea profesorului Frangopol este un stimulent pentru meditație și de acțiune adresat tuturor celor interesați de creșterea performanței academice și științifice din România.

Între timp Profesorul Frangopol ne-a oferit cu aceeași generozitate al doilea volum al seriei "Mediocritate și excelență". Deoarece cartea apăruse cu patru ani în urmă, ne limităm să enunțăm doar titlurile celor IX părți: Universitatea și cercetarea științifică, Educația și știința, Scientometria în viața științifică, Revista de politica științei, Comportarea universitarului autohton, Ad-Astra - noua Junime Română, Personalități ale științei și tehnologiei românești, Aniversări și omagieri, File din istoria Institutului de Fizică Atomică.

Merită subliniat faptul că pentru articolul publicat la 22.02.2003 (pag. 17-36), documentat și deosebit de critic, profesorul Frangopol a fost dat în judecată, cerându-i-se daune de 500 milioane lei vechi, dar a fost achitat.

Pentru Excelență în Știința Românească

Editori: Petre T. Frangopol, Nicolae Victor Zamfir, Tibor Braun.

Vol. 3, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008
50 fig., 24 tab., 289 pagini

Volumul “Pentru Excelență în Știința Românească” are drept coautori – în afara profesorului Frangopol – pe N. V. Zamfir, membru corespondent al Academiei Române, specialist în fizică nucleară și pe T. Braun, profesor la Universitatea Lorand Etvos din Budapesta și director al Institutului de Scientometrie al Academiei Ungare de Știință. Volumul reunește cele 26 de comunicări susținute la un workshop desfășurat la București (26 Martie 2008). Vom menționa 12 contribuții de interes deosebit pentru cititorii revistei PM III. Acad. I. Haiduc (președintele Academiei Române): „Se impune identificarea insulelor de excelență (existente într-o mare de mediocritate) care să beneficieze de granturile oferite de Consiliul European de Cercetare”. J. Sadlak (Centrul UNESCO pentru Educația Superioară): „Noi modalități de evidență și evaluare a instituțiilor de învățământ superior”. I. Dumitrache (Consiliul Național al Cercetării Științifice): „Necesitatea evaluării și clasificării universităților din România, apelând și la o formulă matematică”. M. Miclea (Universitatea Babeș-Bolyai): „Reforma internă a universităților și a cercetării de excelență presupune dezvoltarea intensivă de nișă, combaterea auto-suficienței și a conservatorismului structurilor universitare și ameliorarea politicii vizând resursele umane”. F. Vasiliu, S. Frunză (Institutul Național de Fizica Materialelor București): „Se prezintă în tabele productivitatea reală (din sursele ISI și Ad-Astra) ale unor institute ale Academiei Române și institute departamentale”. T. Braun, W. Glanzel (Budapesta): „Calcularea nivelului de calitate al cercetărilor fundamentale din România impune utilizarea de indicatori cantitativi furnizați de o

bază de date. Se intrevece un anumit progres în numărul de publicații și în colaborări internaționale”. Ana-Nicoleta Bondar, P. Frangopol (Universitatea Irvine California și CNCISIS): „Pentru a deveni creatori de tehnologie se impune o reformă radicală în cercetare și în învățământul superior (întinerirea sistemului, atragerea cercetătorilor străini, combaterea birocrăției)”. D. David (Universitatea Babeș-Bolyai): „Evoluția spre excelență în domeniul psihologiei și a altor științe umane presupune renunțarea la obiceiul de a publica doar pe plan național și regăsirea tradiției antebelice, depășind astfel definitiv etapa contraproductivă promovată de regimul comunist”. Gabriela Atanasiu (Universitatea Tehnică Gh. Asachi Iași): „Provocările majore pentru universitatea corporatistă a secolului XXI impun o strategie de modernizare cu șapte secvențe de la principii operaționale la gestionarea resurselor umane”. R. Iucu (Universitatea București): „Formarea personalului didactic este o prioritate ale politicilor educaționale pentru asigurarea calității, cu reforme în sistemul actual de promovare în cariera didactică”. A. Balaban (Universitatea Texas, Galverston): „Cercetarea științifică în diverse discipline presupune ca etapă preliminară o documentare riguroasă, în special în era internetului și a periodicelor electronice. În problema accesului liber la documentare soluțiile sunt încă discutate, dar probabil se va asigura un acces deschis”. M. Iosifescu, Nadia-Ruxandra Mezincescu (Academia Română): „Se prezintă cercetarea științifică în institutele AR, cu producția lor de publicații și recomandările formulate de Comisia Europeană prin organele sale de specialitate”. Deși volumul recenzat nu include dezbaterile pe marginea comunicărilor și nu trage concluzii generale, bogatul său material este de un real interes pentru cei dornici de a promova excelența în știința românească.

Petru Derevenco